

Fot. Z. Kubiатовski / ArcheoTV

PROF. DR HAB. ZOFIA SULGOSTOWSKA

13 CZERWCA 1944 – 13 LUTEGO 2023

W poniedziałek, 21 lutego 2023 r. na Powązkach w Warszawie żegnaliśmy Profesor Zofię Sulgostowską. Osobę Niezwykłą, znakomitą znawczynię społeczności paleolitycznych i mezolitycznych, ale przede wszystkim Osobę ciepłą, życzliwą, obdarzoną dużym poczuciem humoru i dystansem do rzeczywistości. Dla nas, młodszych kolegów, zajmujących się podobną tematyką była wzorem rzetelności badawczej.

Po maturze studiowała archeologię na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego, którą ukończyła w 1968 roku obroną pracy magisterskiej, zatytułowanej „Paleolit i mezolit Wyżyny Częstochowskiej”, przygotowanej pod kierunkiem Profesora Waldemara Chmielewskiego. Już w trakcie studiów brała udział w licznych badaniach wykopaliskowych w Polsce i we Francji.

Corresponding author: **Iwona Sobkowiak-Tabaka**, Wydział Archeologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ul. Uniwersytetu Poznańskiego 7, 61-614 Poznań; e-mail: iwona.sobkowiak-tabaka@amu.edu.pl;
<https://orcid.org/0000-0001-5913-1177>

This article is published in an open access under **the CC BY 4.0 license** (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).
Declaration of competing interest: The author declare that she has no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

W tym samym roku podjęła pracę w Muzeum Mazowieckim w Płocku, w którym kierowała Działem Naukowo-Oświatowym. Następnie, od końca 1968 roku do sierpnia 1972 roku, była zatrudniona w Muzeum Ziemi PAN w Warszawie, w Zespole Prehistorii, kierowanym przez Profesora Stefana Krukowskiego. W Muzeum opiekowała się zbiorami zabytków z Polski, Litwy, Białorusi i Ukrainy, uczestniczyła w pracach wykopaliskowych oraz prowadziła badania powierzchniowe w dolinie Bugu. Podjęła się też niezwykle trudnego zadania – zredagowania publikacji autorstwa Stefana Krukowskiego i Antoniego Nowakowskiego – „SKAM 71”, która została opublikowana w 1976 roku.

W latach 1973-1986 była pracownikiem Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, w którym, od 1975 roku, kierowała Działem Paleolitu i Mezolitu. W tym czasie prowadziła również liczne badania terenowe na Mazowszu, Podlasiu i w północno-wschodniej Polsce, na stanowiskach od środkowego paleolitu po wczesną epokę brązu. W trakcie pracy w Muzeum skatalogowała setki stanowisk archeologicznych z epoki kamienia, z terenów II RP.

W 1983 roku uzyskała stopień doktora na podstawie rozprawy „Prahistoria północnej części Europy Centralnej u schyłku plejstocenu”, napisanej pod kierunkiem Profesora Romualda Schilda. Zmodyfikowana wersja pracy, zatytułowana „Prahistoria międzyrzecza Wisły, Niemna i Dniestru u schyłku plejstocenu”, ukazała się drukiem w 1989 roku.

W 2006 roku otrzymała stopień doktora habilitowanego na podstawie rozprawy „Kontakty społeczności późnopaleolitycznych i mezolitycznych między Odrą, Dźwiną i górnym Dniestrem. Studium dystrybucji wytworów ze skał krzemionkowych” (Warszawa 2005). Pracy, opartej na drobiazgowej analizie artefaktów z wielu stanowisk archeologicznych, ukazującej bogatą sieć wymiany i tradycję kontaktów społeczności zamieszkujących bardzo rozległy teren, pomiędzy 14. a 6. tysiącleciem BC.

Zofia Sulgostowska pracowała najdłużej, bo prawie 28 lat, w Instytucie Archeologii i Etnologii (dawn. Instytut Historii Kultury Materialnej) PAN – początkowo na stanowisku adiunkta (od 1986 r.), później docenta (od 2006 r.) i profesora nadzwyczajnego (od 2010 r.). Przez blisko 21 lat kierowała Zakładem Epoki Kamienia (później Ośrodek Interdyscyplinarnych Badań Archeologicznych) IAE PAN.

Profesor Zofia Sulgostowska bardzo ceniła sobie możliwość pracy z młodymi ludźmi – studentami Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie,

dla których w latach 1986-1999 prowadziła wykłady z paleolitu i mezolitu. Wykładała i organizowała seminaria również na zagranicznych uniwersytetach – w Danii (Århus), Szwecji (Visby, Sztokholm) i Finlandii (Turku).

Przez wiele lat (1974-1987) współredagowała „Informator Archeologiczny” oraz była członkiem redakcji „Archeologii Polski” (2004-2019).

W latach 1993-2001 była rzeczoznawcą Ministerstwa Kultury i Sztuki w specjalności badania archeologiczne paleolitu i mezolitu w Polsce północno-wschodniej, a w okresie od 1998 do 2004 roku zasiadała w Radzie Muzealnej Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie.

Jej pasją była również praca terenowa – prowadziła lub uczestniczyła w wielu badaniach archeologicznych w kraju, m.in. w Brwilnie Dolnym, Glinkach, Augustowie-Wójtowskich Włókach, Woźnej Wsi, Łajtach czy Zwoleniu, i za granicą, w Danii, Francji, Rosji i na Pustyni Zachodniej w Egipcie.

Za działalność naukową została odznaczona przez Prezydenta RP w 2014 roku Złotym Krzyżem Zasługi.

Po przejściu na emeryturę, z końcem 2014 roku, nie zrezygnowała z pracy naukowej. Była kierownikiem projektu badawczego „Vetera et nova. Opracowanie archeologicznych materiałów źródłowych nowymi metodami badawczymi” (od 2012 roku) oraz redaktorem naukowym serii, w ramach której opublikowano 10 monograficznych tomów, przedstawiających źródła archeologiczne od paleolitu po czasy nowożytne.

W 2019 roku ukazała się wyjątkowa praca Jej autorstwa „Kultura duchowa społeczności zamieszkujących ziemie polskie w późnym paleolicie i mezolocie”, w której w sposób syntetyczny ujęła zjawiska ze sfery sacrum społeczności łowiecko-zbierackich z Polski na tle europejskim. Pracę tę, zresztą jak wszystkie inne, cechuje niezwykle rzetelność naukowa i dbałość o szczegóły. Profesor Zofia Sulgostowska miała ten szczególny dar rekonstrukcji obrazów przeszłości z okruszków, rzeczy ulotnych i nietrwałych.

Przez wiele lat Zofia Sulgostowska była członkiem Komisji „The Final Palaeolithic of Northern Eurasia” Międzynarodowej Unii Nauk Pra- i Protohistorycznych. Pamiętam ją ze spotkań Komisji, ale też i wielu innych konferencji czy warsztatów jako Osobę niezwykle taktowną, towarzyską, uśmiechniętą, a przede wszystkim bardzo życzliwą i wyrozumiałą dla młodszych kolegów.

W ostatnim czasie, kiedy już rzadziej uczestniczyła w konferencjach międzynarodowych, wielu Kolegów zarówno z zachodniej, jak i wschodniej Europy pytało o Nią i prosiło o przekazanie serdecznych pozdrowień. Zawsze przy tym wspomiano miłe

spotkania z Panią Profesor, jej otwartość, gościnność i pomoc.

Pani Profesor, Droga Zofio, będzie nam Ciebie bardzo brakowało.

Iwona Sobkowiak-Tabaka